

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ «Брянківський фаховий коледж
Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом директора
від «18» січня 2023 № 05

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти
у Відокремленому структурному підрозділі «Брянківський фаховий коледж Державного
закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради
17.01.2023 № 5

Протокол засідання ради
студентського самоврядування
17.01.2023 № 7

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Дане Положення розроблено відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», на основі Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Брянківський фаховий коледж Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

1.2 Мета даного Положення – визначити основні умови для ефективної організації та контролю за здійсненням самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти у ВСП «Брянківський фаховий коледж Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (далі – Коледж).

1.3 Це Положення спрямоване на вирішення таких завдань:

- визначення принципів та порядку організації самостійної роботи здобувачів освіти Коледжу;
- створення умов для реалізації єдиного підходу викладачів до організації самостійної роботи здобувачів освіти;
- формування у здобувачів освіти практичних навичок самостійної роботи з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (курсіві проєкти (роботи), розрахунково-практичні роботи, реферати тощо);
- сприяння розвитку у здобувачів освіти мотивації до навчання та поглиблення професійних наукових і практичних інтересів;
- формування професійних якостей, розвитку знань, умінь та навичок майбутніх фахівців;
- забезпечення умов для гармонійного творчого розвитку особистості в умовах індивідуалізації освітнього процесу.

1.4 Самостійна робота здобувачів освіти є невід’ємною складовою освітньої діяльності Коледжу. Цей вид роботи є основним засобом засвоєння навчального матеріалу студентами у час, вільний від обов’язкових навчальних занять.

1.5 Положенням про організацію освітнього процесу у Коледжі передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів освіти, регламентується навчальним планом з відповідної освітньо-професійної програми становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретного освітнього компоненту.

Для заочної форми здобуття освіти на самостійну роботу, як правило, відводиться від двох третин зазначеного бюджету навчального часу.

II МЕТА ТА ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Самостійна робота здобувача освіти — це форма організації освітнього процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота здобувача освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу під час позааудиторної навчальної роботи.

Самостійна робота спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти за час навчання, їх поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь відповідно до обраного напрямку підготовки.

2.2 Організація самостійної роботи здобувача освіти спрямовується на оволодіння вміннями та навичками щодо:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці;

- роботи з навчальною, навчально-методичною, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- роботи на ПК, користування Інтернет;
- написання повідомлень, рефератів, доповідей, підготовка виступів, презентацій, пошукових і розрахункових робіт;
- проведення досліджень, передбачених певними темами і розділами освітніх компонентів (дисциплін);
- застосування набутих знань для розв'язання практичних завдань.

2.3 Метою самостійної роботи є системне і послідовне формування компетентностей майбутнього фахівця, досягнення очікуваних результатів навчання та формування у здобувачів освіти самостійності у здобутті і поглибленні знань, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на сучасному ринку праці.

2.4 Основними завданнями самостійної роботи є засвоєння навчального матеріалу в повному обсязі відповідно до освітньо-професійної програми та послідовне формування навичок ефективної самостійної професійної діяльності.

III ФОРМИ, ВИДИ І ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Зміст самостійної роботи здобувачів освіти визначається робочою програмою освітнього компоненту, завданнями та рекомендаціями викладача.

3.2 Самостійна робота здобувача освіти над засвоєнням навчального матеріалу з конкретного освітнього компоненту може виконуватись у бібліотеці Коледжу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), на базах практики в період проведення навчальної та виробничої практик, а також у домашніх умовах.

За необхідності викладач надає консультативну допомогу щодо проведення самостійної роботи здобувача освіти.

3.3 Організаційні форми самостійної роботи здобувачів освіти:

- робота, яка виконується самостійно поза аудиторією, або з урахуванням специфіки освітнього компоненту, в лабораторії, спеціалізованій аудиторії або майстерні Коледжу;
- індивідуальна робота, яка здійснюється за персоналізованим завданням під керівництвом викладача, під час виконання якої здобувач освіти може отримати методичну допомогу у вигляді індивідуальної консультації. Така робота може включати вивчення окремих розділів освітнього компоненту, виконання творчої роботи, спортивне тренування, роботу з використанням комп'ютерної техніки або лабораторного обладнання тощо. Ці завдання можуть бути навчального, навчально-дослідного, творчого, проектно-конструкторського характеру тощо. Головна їх мета: поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі освіти набувають у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці;
- індивідуальні завдання видаються здобувачам освіти у терміни, передбачені робочою навчальною програмою освітнього компоненту, і виконуються кожним здобувачем освіти самостійно при консультуванні з викладачем. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання залучаються декілька здобувачів освіти, в тому числі з інших спеціальностей.

3.4 На самостійну роботу з освітнього компоненту можуть виноситися:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- окремі практичні роботи, які не потребують безпосереднього керівництва викладача;

- окремі питання, що висвітлюються в літературних джерелах та які не розглядаються на лекціях;

- підготовка до семінарських, практичних (лабораторних) занять;
- вирішення та письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт;
- відпрацювання тренінгових програм (завдань);
- аналіз конкретної виробничої ситуації та підготовка аналітичної записки;
- підготовка практикуму з використанням програмного забезпечення;
- виконання індивідуальних та творчих завдань (за заданою темою);
- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу;
- підготовка письмових відповідей на проблемні питання;
- виготовлення наочності;
- написання курсового/дипломного проєкту (роботи) тощо.

Викладач не обмежується в виборі завдань до самостійної роботи при відповідності змісту завдання робочій навчальній програмі освітнього компоненту (дисципліни).

3.5 Самостійна робота здобувачів освіти включає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);

- виконання завдань з освітнього компоненту (навчальної дисципліни) протягом семестру;

- роботу над окремими темами навчального матеріалу, які згідно з робочою навчальною програмою освітнього компоненту винесені на самостійне опрацювання здобувачам освіти;

- підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до курсових, модульних і комплексних контрольних робіт;

- виконання завдань, передбачених програмою практики;

- роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;

- участь у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо;

- підготовку до підсумкової атестації, у тому числі й виконання випускної кваліфікаційної роботи відповідного освітньо-професійного ступеня.

3.6 Для організації самостійної роботи здобувачів освіти необхідні такі умови:

- готовність здобувачів освіти до самостійної роботи, наявність мотивації до надбання знань;

- наявність і доступність необхідної навчально-методичної літератури та довідкового матеріалу;

- наявність відповідної матеріально-технічної бази: навчально-лабораторного обладнання, комп'ютерних класів тощо;

- система регулярного контролю якості виконаної самостійної роботи;

- консультаційна допомога викладача.

3.7 Самостійна робота здобувачів освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретного освітнього компонента (навчальної дисципліни):

- основна література (підручник, силабуси, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо);

- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);

- методичні матеріали (рекомендації, інструкції), які повинні передбачити можливість проведення самоконтролю з боку здобувача освіти;

- навчальна платформа дистанційного навчання Moodle.

3.8 Самостійні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів, презентацій, анатомічних рисунків у альбомах тощо.

Кращі роботи, як зразки, залишаються у предметних кабінетах (лабораторіях), експонуються на виставці студентських робіт тощо.

3.9 Самостійна робота, яка не передбачена освітньо-професійною програмою (навчальним планом і навчально-методичними матеріалами), але сприяє повнішому розкриттю і конкретизації її змісту, може здійснюватись з ініціативи здобувача освіти з метою реалізації його власних навчальних і наукових інтересів.

IV ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1 Планування самостійної роботи з освітніх компонентів (навчальних дисциплін) забезпечують педагогічні працівники коледжу, а циклові комісії здійснюють координацію і контроль самостійної роботи.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти, регламентується навчальним (робочим навчальним) планом.

Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретного освітнього компонента (навчальної дисципліни), його місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної програми, а також питомої ваги в навчальному процесі практичних, семінарських і лабораторних занять.

4.2 Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів освіти, форми її організації та звітності, терміни виконання кожного виду роботи визначаються робочою навчальною програмою освітнього компонента.

Для організації самостійної роботи обов'язковим є визначення обсягу часу, відведеного на самостійну роботу, тематика занять, список рекомендованих джерел, форма звітування.

4.3 Методика організації самостійної роботи залежить від структури, характеру та особливостей освітнього компонента, що вивчається, обсягу годин, виділених на її вивчення, виду завдань для самостійної роботи, рівня підготовки здобувачів освіти та умов навчальної діяльності.

4.4 Викладач у процесі підготовки здобувачів освіти до самостійної роботи особливу увагу звертає на формування раціональних умінь і навичок розумової праці (вміння працювати з навчальною/науковою літературою, розподіляти матеріал на змістові частини, складати план і запитання до прочитаного, виділяти головну думку, самостійно робити висновки з прочитаного і доводити їх).

4.5 Організація самостійної роботи здобувача освіти містить у собі розробку необхідної документації, що регламентує і методично забезпечує самостійну діяльність (методичні рекомендації або інструкції до опрацювання окремих тем та розділів, перелік питань, теми рефератів, графічні, практичні або творчі завдання, інструкції до їх виконання тощо).

4.6 Самостійна робота з кожного освітнього компонента (дисципліни) може містити не тільки завдання, що передбачають опанування програмного матеріалу, але й виконання завдань, які здобувач освіти вибирає з метою розширення професійних знань, особистого рейтингу.

4.7 Здобувачі освіти, які розпочинають вивчення освітнього компонента (дисципліни), мають бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, а саме: перелік і обсяг завдань, терміни їх виконання і особливості оцінювання, а також отримати опис компоненту (дисципліни), методичні вказівки та індивідуальні завдання для самостійної роботи тощо.

4.8 Викладачі циклових комісій можуть розробляти, окрім робочих навчальних програм з освітніх компонентів (дисциплін) та методичних рекомендацій (інструкцій), інші методичні документи, які сприятимуть досягненню високої якості виконання самостійної роботи здобувачів освіти.

4.9 Самостійна робота здобувача освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами (у т. ч. на електронних носіях), передбаченими для вивчення конкретного освітнього компоненту (навчальної дисципліни):

- навчальні підручники та посібники;
- конспекти лекцій та практикуми (інструкції до виконання практичних або/та лабораторних робіт);
- збірники тестів та ситуаційних завдань;
- методичні вказівки до виконання курсових та дипломних проєктів (робіт);
- посібники до самостійного вивчення всіх розділів курсу навчальної дисципліни та окремих складних тем (робочі зошити та ін.) тощо.

Методичні матеріали мають бути розроблені з урахуванням специфіки різних видів самостійної роботи із чітко визначеною системою оцінювання результатів проведеної самостійної роботи.

4.10 Методичні рекомендації з самостійного вивчення навчального матеріалу повинні містити в собі вказівки щодо терміну, обсягу засвоєння матеріалу з зазначенням навчальних і наукових видань, питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, приклади оформлення самостійної письмової роботи.

4.11 Методичні вказівки до виконання курсових та дипломних проєктів (робіт) визначають тему, мету, хід дослідження, приклади оформлення, містять список рекомендованої навчально-наукової та методичної літератури.

4.12 Тематика курсових, дипломних проєктів (робіт) повинна відповідати завданням навчальної дисципліни, бути актуальною і тісно пов'язаною з вирішенням практичних фахових завдань.

4.13 Для недопущення навчального перевантаження або недовантаження здобувачів освіти, раціонального розподілу часу між вивченням освітніх компонентів (навчальних дисциплін) викладач при плануванні тематики, змісту, видів, обсягів завдань самостійної роботи з певного освітнього компонента (навчальної дисципліни) має послуговуватися такими нормативами:

Трудомісткість окремих видів СРС з навчальної дисципліни

№ з/п	Вид самостійної роботи	Трудомісткість
1	Опрацювання тексту конспекту (тексту) однієї лекції	1 год. на 2 год. лекції
2	Опрацювання програмових питань, винесених на самостійне вивчення (залежно від обсягу, складності, інформаційного забезпечення тощо)	від 1 год. до 3 год.
3	Підготовка до семінару	2 - 3 год.
4	Підготовка до практичного заняття	2 - 2,5 год.
5	Підготовка до лабораторного заняття (роботи), в т.ч. укладання звітів за його результатами	2,5 - 3 год.
6	Підготовка до модульного контролю (МК)/ виконання контрольної модульної роботи (МКР)	2 - 4 год.
7	Підготовка до екзамену	30 год.
8	Підготовка реферату обсягом 8-10 друкованих сторінок (формат А4, кегль 14, інтервал 1,5) за 3-5-ма джерелами	8-10 год.

4.14 Для більш ефективної організації самостійної роботи викладач може використовувати:

- дистанційні технології навчальної роботи, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), Інтернет - ресурси;
- консультації, які викладач може проводити зі здобувачем освіти, або групою здобувачів освіти поза розкладом навчальних занять з певної навчальної дисципліни;

Сутність проведення консультації полягає у створенні необхідних умов для реалізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти і має на меті здійснення роз'яснення, систематизації, поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань, які студенти отримують в процесі навчання, зокрема, і під час практики.

V КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Контроль (аналіз) самостійної роботи здобувачів освіти здійснюється в залежності від виду самостійної роботи і передбачає такі форми:

- тестування;
- контрольні, розрахункові, художні та графічні роботи;
- контрольні питання після кожної лекції;
- співбесіда, семінари, колоквіуми;
- захист курсових робіт і проєктів;
- перевірка виконання індивідуальних завдань під час практики;
- ділові ігри та творчі наукові конференції;
- завдання, що передбачають нестандартні рішення;
- звіти з виконання лабораторних та інших видів робіт;
- заповнення робочого зошиту з самостійної роботи;
- індивідуальне творче завдання, реферат та його захист;
- інші форми.

5.2. Засоби контролю самостійної роботи та методика його проведення обираються викладачем. Контроль самостійної роботи має відповідати вимогам об'єктивності, оперативності, систематичності, оптимальності за витратами часу

5.3 В процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

5.4 Самостійна робота здобувачів освіти може оцінюватися як:

- підготовка до аудиторних занять;
- самостійне опрацювання (конспектування) тем в цілому чи окремих питань, що не увійшли до лекційних, практичних (семінарських, лабораторних) занять з дисципліни;
- написання рефератів (доповідей), есе;
- реферування першоджерел;
- проведення розрахунків;
- виконання графічних та живописних робіт;
- участь у семінарах, колоквіумах;
- опрацювання завдань робочих зошитів;
- підготовка глосаріїв, конспектів навчальних текстів; їх переклад з іноземної мови;
- підготовка анотацій, реферативних матеріалів з публікацій;
- результати участі у виставках, конференціях, мистецьких конкурсах, спортивних змаганнях тощо.

5.5 Відповідальність за організацію самостійної роботи полягає в наступному:

5.5.1 Самостійна робота здобувачів повинна мати такі ознаки:

- бути виконаною особисто здобувачем освіти або студентською групою (командою), де кожен її член самостійно виконує свою частину колективної роботи;
- являти собою закінчену розробку, де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- мати навчальну й/або практичну спрямованість і значимість;
- демонструвати достатню компетентність здобувача освіти в розкритті питань, що вивчаються.

5.5.2 Самостійна робота оформлюється відповідно до вимог, розроблених викладачами циклових комісій, та стандарту Коледжу з оформлення навчальної документації.

5.5.3 Викладач несе відповідальність за надання здобувачам освіти на початку вивчення освітнього компонента (навчальної дисципліни) відомостей про критерії оцінювання завдань самостійної роботи.

5.6 Для попередження недотримання норм і правил академічної доброчесності при виконання самостійної роботи викладачі Коледжу вживають такі профілактичні заходи:

- контроль за правильним оформленням посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей у всіх видах робіт здобувачів освіти (повідомлень, презентацій, рефератів, творів, творчих робіт, курсових робіт (проектів), дипломних проектів, виступів на конференціях, студентських публікацій);
- вивчення вимог до написання письмових робіт та акценту на принципи самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення плагіату;
- формування завдань для написання курсових, дипломних робіт (проектів), індивідуальних завдань з урахуванням творчих здібностей здобувачів, які сприяють розвитку самостійного підходу студента до їх виконання.